

KRONIKA

I-SZEJ KADENCJI

WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA TEOLOGICZNEGO

IM. KS. ROMANA ARCHUTOWSKIEGO

Warszawskie Towarzystwo Teologiczne zostało powołane do życia 26 stycznia 1926 r. z inicjatywy Jego Eminencji ks. Kardynała Aleksandra Kakowskiego. Zostało ono utworzone „w związku z Polskim Towarzystwem Teologicznym we Lwowie”¹. W jego skład weszli profesorowie Wydziału Teologii Katolickiej przy Uniwersytecie oraz profesorowie Seminarium Duchownego. Prezesem został ks. prof. Antoni Szlagowski, skarbnikiem ks. rektor Seminarium Henryk Fiatowski, a sekretarzem ks. dr Stanisław Mystkowski.

W przedwojennych *Wiadomościach Archidiecezji Warszawskiej* (WAW) nie ma więcej wiadomości na temat działalności Towarzystwa. Dopiero w *Wiadomościach* z 1947 r. jest relacja, w której ks. prof. Władysław Roslan, jako przedwojenny skarbnik, stwierdza, że staraniem Towarzystwa wyszło przed wojną 20 tomów *Warszawskich Studiów Teologicznych*².

Po II wojnie światowej Warszawskie Towarzystwo Teologiczne wznowiło swą działalność 28 kwietnia 1947 r.³ Na prezesa postanowiono wybrać ks. arcybiskupa Antoniego Szlagowskiego, a wiceprezesa ks. profesora Antoniego Pawłowskiego, na sekretarza ks. prof. Seweryna

¹ Por. Sprawozdanie w WAW (1926) nr 3, 128.

² Są to następujące kolejne tomy: A. PAWŁOWSKI, *Dogmat Niepokalanego poczęcia w oświeceniu nowszych prawosławnych teologów rosyjskich*, Warszawa, 1930; J. SALAMUCHA, *Pojęcie dedukcji u Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu*, Warszawa 1930; *Studia augustyńskie*. Praca zbiorowa pod red. J. Salamuchy, Warszawa 1931; E. DĄBROWSKI, *Przemienienie Chrystusa według ewangelii synoptycznych*, Warszawa 1931; W. KŁAPKOWSKI, *Działalność kościelna biskupa Wojciecha Jastrzębskiego*, Warszawa 1933; F. ŚMIDORA, *Sprawy dziesięciu w Trybunale Koronnym w latach 1578 – 1589*, Warszawa 1933; W. ROSLAN, *Istotne cechy łaski według pism Ojców Apostolskich*, Warszawa 1934; *Christos soter*, praca zbiorowa, Warszawa 1934; A. PAWŁOWSKI, *Idea Kościoła w ujęciu rosyjskiej teologii i historiozofii*, Warszawa 1935; *Chryścianizm wobec niewiary i rozumu*. Praca zbiorowa pod red. A. Pawłowskiego, Warszawa 1936; W. WOJTASIK, *Nauka św. Leona I papieża o Słowie Wcielonym*, Warszawa 1936; A. SZLAGOWSKI, *Mowy akademickie*, Warszawa 1936; W. KWIATKOWSKI, *Przedmiot apologetyki totalnej*, Warszawa 1937; Z. SKOWRONSKI, *Stanisława Hozjusza nauka o usprawiedliwieniu*, Warszawa 1937; B. ŚWITALSKI, *Neoplatonizm a etyka św. Augustyna*, Warszawa 1938; W. KWIATKOWSKI, *Metody w apologetyce totalnej*, Warszawa 1938; Z. KOZUBSKI, *Podstawy miłości płciowej*, Warszawa 1938, 1947², 1955³; J. ŁUCZAK, *Ofiary mszalne w ustawodawstwie kanonicznym do Soboru Trydenckiego*, Warszawa 1939; B. RADOMSKI, *Marka Efeckiego nauka o zbawieniu*, Warszawa 1939; Cz. JAKUBIEC, *Z problematyki księgi Genesis, (Genesis 12 – 35)*, Warszawa 1947.

³ Por. Sprawozdanie w WAW 31(1947) nr 6-7, 147 – 148.

Kowalskiego, zaś na skarbnika ks. prof. Czesława Jakubca. Natomiast w skład komisji wydawniczej weszli: Ks. prof. Wincenty Kwiatkowski, ks. prof. Zygmunt Kozubski i ks. Czesław Jakubiec. Na wniosek ks. rektora Juliana Chrościckiego siedzibą Towarzystwa został gmach Seminarium Duchownego.

Jednym z zasadniczych celów działalności Towarzystwa było „promieniowanie naukową kulturą teologiczną na duchowieństwo warszawskie”⁴. Stąd Towarzystwo organizowało zebrania naukowe dla swych członków jak i zaproszonych gości, na których omawiano aktualne tematy teologiczne. Na przykład ks. prof. Antoni Pawłowski wygłosił referat na temat: „Nowa forma teorii o apokatastazie”. Na następnym zebraniu ks. prof. Władysław Poplatek wygłosił referat na temat oceny moralnej volksdeutschów. W miesiąc później ks. dr Antoni Kwieciński na temat najnowszych wyników badań wykopaliskowych nad pobytem Piotra w Rzymie⁵. Zaś ks. prof. Jan Czuj zapoznał zebranych z najnowszą literaturą patrystyczną w Polsce.

Innym razem ks. prof. Piotr Chojnacki mówił na temat materializmu. Zaś w drugiej części ks. dr P. Oborski zapoznał zebranych z tematyką czasopism filozoficznych.

Na innym zebraniu wygłosił referat prof. Kazimierz Dąbrowski na temat higieny psychicznej w relacji do niektórych zagadnień teologii moralnej. Na następnych jeszcze posiedzeniach ks. Czesław Jakubiec przedstawił swoją pracę habilitacyjną na temat niektórych fragmentów księgi Rodzaju; ks. dr Władysław Padacz poruszył zagadnienia sporne w kwestii małżeństwa przez pełnomocnika; ks. dr Bogdan Jankowski omówił sprawę *Formgeschichte* wobec apologetyki współczesnej.

Jak wynika z przytoczonych danych, do Towarzystwa należeli wielcy luminarze warszawskiego duchowieństwa. Jednak musiało ono zaprzestać swej działalności w 1949 r. na skutek ogólnego zakazu działania organizacji niekomunistycznych.

Po niemal pięćdziesięciu latach Ksiądz Prymas Kardynał Józef Glemp postanowił reaktywować działalność Warszawskiego Towarzystwa Teologicznego. W tym celu odbyło się 9 grudnia 1997 r. w gmachu Seminarium zebranie założycielskie. Na tymże zebraniu Ksiądz Prymas wyraził wolę, by Towarzystwo integrowało kapłańskie środowisko naukowe Warszawy, by prowadziło naukową refleksję nad problematyką wielkiego miasta stołecznego. Podjął też decyzję, by Towarzystwo działało w oparciu o państwową ustawę o stowarzyszeniach z 1989 r., a nie w oparciu o ustawę o stosunku państwa do Kościoła.

Zostały wtedy powołane sekcje (biblijno – kerygmaticzna, dogmatyczna – patrystyczna, historyczno – społeczno – filozoficzna, moralno – prawna, pastoralna, wydawnicza i Biuro Prawne) i tymczasowi kierownicy tych sekcji oraz tymczasowy prezes. Natychmiast po tym zebraniu spotkał się tymczasowy zarząd z ks. dr Andrzejem Kowalskim, który zobowiązał się do opracowania statutów. Ustalono termin spotkania na 12 stycznia 1998 r. Na tym spotkaniu ks. dr Andrzej Kowalski przedstawił przygotowany projekt Statutu. Poprzez dyskusję rozstrzygnięto niektóre sprawy, takie jak na przykład to, że członkiem zwyczajnym może być osoba posiadająca doktorat. Ci zaś, którzy tego nie mają będą posiadać status kandydata na członka zwyczajnego.

Ustalono też, że po wprowadzeniu pewnych poprawek projekt Statutu zostanie oddany do konsultacji Księdzu Prymasowi. Tak się też stało. Ksiądz Prymas oddał Statuty do konsultacji kilku osobom. Naniesione uwagi otrzymaliśmy w czerwcu 1998 r. W międzyczasie Ks. Andrzej Kowalski został zaangażowany w proces beatyfikacyjny ks. Jerzego Popiełuszki i dlatego wprowadzenie tych poprawek do tekstu Statutu trochę trwało. Niemniej jednak 3 marca

⁴ Sprawozdanie w *WAW* 33(1949) nr 3-4, 101.

⁵ Por. Sprawozdanie w *WAW* 31(1947) nr 10-11, 215-217.

1999 r. Ksiądz Prymas przyjął na audiencji ks. Rektora Stanisława Kura, ks. Andrzeja Kowalskiego oraz ks. Józefa Warzeszaka i podpisał Statuty. Po tym akcie ks. Andrzej Kowalski doprowadził do zatwierdzenia Statutów przez Sąd w Warszawie. Na liście członków-założycieli złożyło podpis 19 przedstawicieli warszawskiego środowiska nauk kościelnych.⁶

Pierwsze walne zgromadzenie Towarzystwa odbyło się 27 listopada 1999 r. Na tym zebraniu wybrano Zarząd i kierowników Sekcji. Pierwszym prezesem został ks. dr hab. Józef Warzeszak, wiceprezesem ks. dr Henryk Małecki, sekretarzem ks. dr Piotr Tomasik, skarbnikiem ks. dr Marek Solarczyk. Kierownikami sekcji zostali: biblijno-kerygmaticznej: ks. dr Krzysztof Bardski; dogmatyczno-patrystycznej: ks. dr Józef Naumowicz; historyczno-społeczno-filozoficznej: ks. dr hab. Jan Sochoń; moralno-prawnej: ks. dr Stanisław Warzeszak; pastoralnej: ks. dr Józef Górzyński; wydawniczej: ks. dr Stanisław Warzeszak. Zaś po upływie trzech lat (29 XI 2002 r.) prezesem Towarzystwa został wybrany ks. dr Stanisław Warzeszak; wiceprezesem ks. dr Henryk Małecki; sekretarzem ks. dr Piotr Tomasik, skarbnikiem ks. dr Dariusz Bartoszewicz. Kierownikami sekcji zostali: biblijno-kerygmaticznej: ks. dr Krzysztof Bardski; dogmatyczno-patrystycznej: ks. dr hab. Józef Warzeszak; historyczno-społeczno-filozoficznej: ks. dr Marek Solarczyk; moralno-prawnej: ks. dr Wojciech Bartkowicz; pastoralnej: ks. dr Józef Górzyński; wydawniczej: ks. dr Piotr Klimek

Siedziba Towarzystwa mieści się w gmachu poseminaryjnym na Bielanach, tj. Domu Formacyjno-Rekolekcyjnym (01-815 Warszawa, ul. Dewajtis 3).

Gdy chodzi o dotychczasową działalność Towarzystwa, to przejawiała się ona w dwu kierunkach. Organizowało sympozja dla studentów Papieskiego Wydziału Teologicznego na następujące tematy: w dniu 26.02.2000 r. integracja europejska (ks. prof. dr hab. Helmut Juros i ks. dr Piotr Mazurkiewicz); w dniu 18.11.2000 r. postać bł. Romana Archutowskiego (ks. dr H. Małecki) i ks. Józefa Archutowskiego (ks. dr P. Klimek); w dniu 15.05.2001 r. deklaracja „Dominus Jesus” (ks. dr K. Bardski i ks. dr J. Strojny); w dniu 11.05.2002 r. prymat Piotra (ks. dr G. Bachanek i ks. J. Warzeszak). Zarząd zorganizował też sesje naukowe dla członków Towarzystwa na następujące tematy: problem rozumienia natchnienia (ks. dr Piotr Klimek); odkupienie w ujęciu Jana Pawła II (ks. dr Andrzej Santorski). Miały też miejsce spotkania sekcyjne. Na przykład sekcja patrystyczno-dogmatyczna dyskutowała trzy problemy: *Filioque – per Filium* w ujęciu Papieskiej Rady do spraw popierania jedności chrześcijańskiej; patrystyczne źródła rozumienia formuły „poza Kościołem nie ma zbawienia”; kapłan – proboszcz w świetle instrukcji Kongregacji do spraw duchowieństwa. Z kolei sekcja moralno-prawna podejmowała kwestie etyki postmodernistycznej oraz zagadnienia treści i metodyki nauczania teologii moralnej w seminarium oraz na wydziale teologicznym.

Pod szyldem Towarzystwa wydano również kilka książek. Chociaż dotychczasowa działalność Towarzystwa była skromna, to jednak jego członkowie wciąż żywią nadzieję na jej większy rozwój.

Opracował Ks. Józef Warzeszak

⁶ Lista członków-założycieli WTT : 1. Ks. Bardski Krzysztof, dr nauki biblijnych; 2. Ks. Bartnicki Roman, prof. dr hab. teologii biblijnej; 3. Ks. Borkowski Roman, dr teologii; 4. Ks. Cholewa Mirosław, dr teologii; 5. Ks. Dębkowski Antoni, dr teologii; 6. Ks. Górzyński Józef, dr liturgiki; 7. Ks. Kowalski Andrzej, dr obojga praw; 8. Ks. Królik Ludwik, prof. dr hab. historii; 9. Ks. Kur Stanisław, prof. dr hab. teologii biblijnej; 10. Ks. Majcher Edward, dr katechetyki; 11. Ks. Miazek Jan, dr hab. liturgiki; 12. Ks. Moń Ryszard, dr hab. filozofii; 13. Ks. Naumowicz Józef, dr hab. patrologii; 14. Ks. Pawlina Krzysztof, dr hab. teologii; 15. Ks. Pikus Tadeusz, dr hab. teologii; 16. Ks. Rumianek Ryszard, prof. dr hab. nauk biblijnych; 17. Ks. Sochoń Jan, dr hab. filozofii; 18. Ks. Starowieyski Marek, prof. dr hab. patrologii; 19. Ks. Warzeszak Józef, dr hab. teologii.

LISTA CZŁONKÓW ZWYCZAJNYCH WTT I-SZEJ KADENCJI

1. Ks. Artyszuk Włodzimierz, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
2. Ks. Bachanek Grzegorz, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
3. Ks. Badowski Zbigniew, dr prawa kanonicznego – sekcja moralno-prawna
4. Ks. Banaszek Andrzej, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
5. Ks. Bardski Krzysztof, dr nauk biblijnych – sekcja biblijno-kerygmaticzna
6. Ks. Bartkowiec Wojciech, dr teologii – sekcja moralno-prawna
7. Ks. Bartoszewicz Dariusz, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
8. Ks. Borkowski Roman, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
9. Ks. Bartnicki Roman, prof. dr hab. teologii biblijnej – sekcja biblijno-kerygmaticzna
10. Ks. Cholewa Mirosław, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
11. Ks. Dębowski Antoni, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
12. Ks. Filaber Andrzej, prof. muzykologii – sekcja pastoralna
13. Ks. Galka Andrzej, dr historii – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
14. Ks. Górzynski Józef, dr liturgiki – sekcja pastoralna
15. Ks. Janocha Michał, dr nauk humanistycznych – sekcja pastoralna
16. Ks. Kaczmarek Janusz, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
17. Ks. Klimek Piotr, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
18. Ks. Kowalski Andrzej, dr obojga praw – sekcja moralno-prawna
19. Ks. Król Zdzisław, dr prawa kanonicznego – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
20. Ks. Królik Ludwik, prof. dr hab. historii – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
21. Ks. Kukowski Jarosław, dr nauk hum. – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
22. Ks. Kur Stanisław, prof. dr hab. teologii biblijnej – sekcja biblijno-kerygmaticzna
23. Ks. Longchamps de Bérier Franciszek, dr nauk prawnych – biuro prawne
24. Ks. Majcher Edward, dr katechetyki – sekcja biblijno-kerygmaticzna
25. Ks. Małecki Henryk, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
26. Ks. Mazurkiewicz Piotr, dr hab. nauk społ. – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
27. Ks. Miazek Jan, dr hab. teologii – sekcja pastoralna
28. Ks. Mierzejewski Ryszard, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
29. Ks. Moń Ryszard, dr hab. filozofii – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
30. Ks. Naumowicz Józef, dr hab. nauk historycznych – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
31. Ks. Obyrcki Kazimierz, dr nauk humanistycznych – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
32. Ks. Pawlina Krzysztof, dr hab. teologii – sekcja pastoralna
33. Ks. Piasecki Bronisław, dr teologii – sekcja moralno-prawna
34. Bp. Pikus Tadeusz, dr hab. teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
35. Ks. Piłat Jarosław, dr teologii – sekcja moralno-prawna
36. Ks. Rumianek Ryszard, dr hab. teologii biblijnej – sekcja biblijno-kerygmaticzna
37. Ks. Santorski Andrzej, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
38. Ks. Sieg Franciszek SJ, dr hab. teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
39. Ks. Sochoń Jan, dr hab. filozofii – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
40. Ks. Solarczyk Marek, dr teologii – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
41. Ks. Starowieyski Marek, prof. dr hab. patrologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
42. Ks. Stępień Paweł, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
43. Ks. Strojny Janusz Andrzej, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
44. Ks. Szewc Bolesław, dr matematyki i nauk humanistycznych – sekcja historyczno-społeczno-filozoficzna
45. Ks. Szymula Marek, dr teologii – sekcja moralno-prawna
46. Ks. Tomasik Piotr, dr katechetyki – sekcja pastoralna
47. Ks. Tulej Andrzej, dr teologii – sekcja biblijno-kerygmaticzna
48. Ks. Warzeszak Józef, dr hab. teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna
49. Ks. Warzeszak Stanisław, dr teologii i filozofii – sekcja moralno-prawna i wydawnicza
50. Ks. Wojdecki Waldemar, dr hab. homiletyki – sekcja biblijno-kerygmaticzna
51. Ks. Załęski Jan, dr teologii, dr hab. teologii biblijnej – sekcja biblijno-kerygmaticzna
52. Ks. Zembrzusi Zbigniew, dr teologii – sekcja dogmatyczno-patrystyczna